بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިންމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/534
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާލިބި ފަރާތް: ހޫދު މޫސާ، ހަރުގެސްޓޯރުގެ/ ސ.ހުޅުދޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޖިނާއީ ބިރުދައްކައިގެން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ނިންމި ތާރީޚު: 08 ޞަފަރު 1444 / 04 ސެޕްޓެމްބަރު 2022

29 ޞަފަރު 1441

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ތާރީޚް: 28 އޮކްޓޯބަރު 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 547/Cr-C/2018
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ޤާޟީ: [illegible]
- ހުކުމްކުރި ތާރީޚް: 13 އޮގަސްޓް 2018
- ނިމުނު ތާރީޚް: 25 ސެޕްޓެމްބަރު 2019

[illegible] 38 [illegible] (ށ) [illegible]

އެދިފައިވާ މުޢާމަލާތު ގޮތުން: މި ޤަޟިއްޔާ ކަނޑައެޅި ނިންމާފައިވާ ނިޔާ އަދި ކަނޑައެޅި ޙުކުމް ސަރީޙަ ބާޠިލުކުރުމެވެ.

މައްސަލައިގެ ތައާރުފު

1. ސ. ހުޅުދޫ ނަރުގިސްމާގެ، ޝާހިދު ޒާހިރު (ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު: A107944) (މިހެން ފަހުން "އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތް" ނުވަތަ "ޝާހިދު ޒާހިރު") 15 ޖުލައި 2018 ގެ 9:58 އަރައިކަންނާއިރު، ސ.ހުޅުދޫ ޖަމާން މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރަން ފުލުހުންނަށް ލިބުނު މަޢުލޫމާތަކާ ގުޅިގެން ސ.ހުޅުދޫ ޖަމާ 1 ނަންބަރު ގޯޅިކައިރިން ދިޔާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެންގޮސް ސ.ހުޅުދޫ ފާރަސް ސްޓޭޝަނަށް ހާޒިރުކޮށް، ކޯޓު އަމުރުގެ[1] ދަށުން ޝާހިދު ޒާހިރުގެ ހަށިގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރަން ފެށުމުން، ޝާހިދު ޒާހިރު ލައިގެން ހުރި ޖީންސްގެ ޖީބުން ނަގައި ދިނުމުން، 02 (ދޭއް) ކަރުދާހުގެ ބޮނޑިއިން އެއް ކަރުދާހުގެ ބޮނޑިގައި އޮތް 02 (ދޭއް) ތަކެތީގެ ބަރުދަނުގައި 9.4020 ގްރާމް ޑައިމޯފިން ހިމެނޭކަމަށް އެތަކެތީގެ ޓެސްޓުން ދޭހަވާތީއާއި، ދެވަނަ ކަރުދާހުގެ ބޮނޑިގައި އޮތް ތަކެތީގެ ބަރުދަނުގައި 9.6893 ގްރާމް ޑައިމޯފިން ހިމެނޭކަމަށް އެތަކެތީގެ ޓެސްޓުން ދޭހަވާތީ ޑައިމޯފިން ޖެހިފައިވާކަމުގެ ދަޢުވާ ދައުލަތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި އުފުލިއެވެ. މި މައްސަލަ ބަލައިފައިވަނީ އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

2. މިއީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނޫންކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ (މިހެން ފަހުން "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް" ނުވަތަ "ދައުލަތް" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފުކުރާ

---

[1] ސީނު އަތޮޅު ހުޅުދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ (ގެއިން ހޯދުމާއި ބަލައި ފާސްކުރުން) ކޯޓު އަމުރު ނަންބަރު H12C/MHB/2018/04 (15 ޖުލައި 2018)

ފަރާތް") ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލެވިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއް. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަކީ ނޫރާ މޫސާއެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިމުނުގޮތް

3. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ޙުކުމް ކޮށްފައިވަނީ،

"[illegible] ނޫރާ މޫސާ، 15 ޖޫލައި 2018 [illegible] 9:58 [illegible] 1 [illegible] 02 (ދޭއް) [illegible] 02 (ދޭއް) [illegible] 9.4020 ގްރާމް [illegible] 9.6893 ގްރާމް [illegible] ނޫރާ މޫސާ [illegible] ނަންބަރު 12/2016 ([illegible]) ގެ 38 ވަނަ [illegible] 52 ވަނަ [illegible] ނަންބަރު 2017/HC-A/189 [illegible]" [illegible]

އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

4. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާ [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible]

ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާ ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފާއި ބެހޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ؛

4.1 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ގެ ޝަރީޢަތް ނިންމާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) އާ ޚިލާފަށްކަމުގައިވުމުންކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

5. މި ނުކުތާ ތަފްސީލުކުރަމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[2]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) ގައި މިނެއްގެ ހަރުގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ އެއް ޖިންސުގެ އޮފިސަރަކު އެތެރޭގައި ނެތްނަމަ، އެހެން ޖިންސުގެ "މީހަކާ" އެތެރެން ހާޒިރުކުރުވައި، އެ މީހާ މެދުވެރިކޮށް ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އުސޫލު ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށެވެ. މި މާއްދާގެ އިބާރާތުން ބަޔާންވާ، މި މާއްދާގައި ފުރުޞަތު މި ފާސްކުރުމުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ "އޮފިސަރުން"ކަން އެނގެން އޮންނަނަކަމެއް، އަދި މި މާއްދާއަށް ބެލުމުން "ފުރުޞަތު" ނޫން އިތުރު ފަރާތަކުން "މީހުން" މެދުވެރިކޮށްގެންވާކަން އެނގެން އޮންނަނީއެވެ. މި މާއްދާގެ ބޭނުމަކީ ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާ އެއް ޖިންސުގެ ފުރުޞަތު، ބަލައި ފާސްކުރާ ބަނޑުގައި ހިނގާފައިވާނަމަ އަމަލުކުރާނެގޮތް ބަލައިފާސްކުރުމުގެ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާނަމަވެސް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[3]ގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެ ބަލައިފާސްކޮށްފައިވާ ހުރިހާ ބަނޑުގައިވެސް ބުނެ ނިސްބަތްކޮށްފައިވަނީ ފުރުޞަތު ނޫން އިތުރު މީހުންނަށްވެސްކަމަށްވުމާއި، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބައިގައި އެއް ޖިންސުގެ ފުރުޞަތު ނޫން ދަރަޖައިގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ބަލައިފާސްކުރުމުގައި "އެއް ޖިންސުގެ މީހާ އެތެރެން ހާޒިރުކުރުވައި" މީހުން އޮފިސަރުން، ބަލައި ފާސްކުރުމަކީ ހާޒިރުކުރާ މީހާ ފުރުޞަތުން ތަފާތުވާނެ ކަމަށް ދަންނަވާފައެވެ.

---

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[3] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

6. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި[4] ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެހެން މީހެއްގެ ޝާހިދުގައި ބަލައި ފާސްކުރެވިގެން ކަމަށްވީހިނދު، މި މައްސަލައިގައި ދޫރާ ދޫސާގެ ހަރިގަނޑު ބަލައި ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުގެ ބެލެއިން ފުރުޞަތުން ދީފި ބޭރު ދަތުރު ފުރުމުގެ އެންގުމަކާއި ފުރުމުގެ އިންސާފުގެ މަތިން ޙުކުމްކުރުން ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން އޮޅުވާލެވިފައިވާތީއާއި، މީގެ އިތުރުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި ހެކިގެ ގޮތުގައި ބެލެވުނު ހެކިތަކާއި ބެހޭ ގޮތުން ދަށުކޯޓުގެ ހުކުމް ބާޠިލްކޮށްދިނުމަށް އެދިފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމުގައި އަދި ބަލައި ފާސްކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނީ ކަންކަން ފާހަގަކޮށް، ބަލައި ފާސްކުރެވުނު ޤާނޫނީ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ދަށުކޯޓުގެ ހުކުމް ބާޠިލްކޮށްދިނުމަށެވެ.

7. 10 މާރިޗު 2021ގައި މި ކޯޓުގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި ދިފާޢުގެ ފަރާތުން ބަޔާންކުރި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[5] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، މި މައްސަލަ އަލުން ބަލައި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް ބުނެފައެވެ.

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގެ ތަޙުލީލު

8. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުއިރުވެސް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[6] 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބުނެފައި ވާނަމަ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ތުހުމަތުގައި ފަހަރެއް، ޖިނާއީ ކުށުގެ ދަޢުވާ ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޖިނާއީ

---

[4] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[5] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[6] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[7]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މި ޤާނޫނުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވަނީ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ބަލައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

9. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[8]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި [illegible] ތުހުމަތުގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11. އެހެންކަމުން، [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[9]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible] [illegible] [illegible].

---

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ [illegible] [illegible]

މީހުން ބަލައި ތަފާސްކުރުން

12. މީހުން ބަލައި ތަފާސްކުރުމުގައި އެންމެ [illegible] އަސާސީ އެ ބަލައި ތަފާސްކުރެވޭ މީހާގެ ކަރާމަތަށް ގެއްލުން ނުވާނެ ގޮތަށް އެ މީހަކު ބަލައި ތަފާސްކުރުމެވެ. އަދި ބަލައި ތަފާސްކުރާއިރު، ބަލައި ތަފާސްކުރެވޭ މީހާގެ އިންސާނީ ކަރާމާތާއި އަބުރަށް [illegible]، ފުރިހަމަ އިޙްތިރާމާއި އެކު [illegible] ކުރުމަށެވެ. އެއްވެސް މީހަކާމެދު އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ [illegible] [illegible] ހިންގައިގެންނުވާނެކަމުގައި އުނިވަރސަލް ޑިކްލަރޭޝަން އޮފް ހިއުމަން ރައިޓްސްގެ[10] ބަޔާންކޮށްފައެވެ.[11] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[12]

މީހުން ބަލައި ތަފާސްކުރުމުގެ ގޮތުން އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތައް

13. މީހުން ބަލައި ތަފާސްކުރުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[13] ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. މި [illegible] ހިނގާފައިވަނީ 15 ޖުލައި 2018 ގައެވެ. މި [illegible] ހިނގިއިރު ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނަށް[14] [illegible] އަމަލުކުރަމުންނެވެ. މި ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި، [illegible] [illegible] ގުޅިގެން މީހުން ހުއްޓުވައި، މީހުންގެ ހަށިގަނޑާއި [illegible] ބަލައި

---

[10] UN General Assembly, 1948

[11] 5 ވަނަ މާއްދާ

[12] އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮވެނަންޓް އޮން ސިވިލް އެންޑް ޕޮލިޓިކަލް ރައިޓްސްގެ 10 ވަނަ މާއްދާ

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އަށް އަމަލުކުރަން ފަށާފައިވަނީ 02 ޖުލައި 2017 ގައެވެ.

ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ދެވިގެންވަނީ ފުލުހުންނަށެވެ" މިފަދައިންނެވެ. މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ [illegible] [illegible]، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މީހެއްގެ [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާގެ ގައިގައި [illegible]، އަދި އޭނާ ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި [illegible] [illegible]، ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހަކު ކަމުގައި [illegible]. މި މާއްދާގެ (ވ) ގައި [illegible] "މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އޭނާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހަކު ލައްވައި [illegible]، އެ މީހަކު [illegible] [illegible] [illegible] މީހާ ބަލައި ފާސްކުރެވިދާނެއެވެ. އެ [illegible] މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި [illegible]، ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހަކު [illegible]." މިފަދައިންނެވެ.

14. މި ޝަރީޢަތް ހިނގިއިރު، ފުލުހުން އަމަލުކުރަމުންދިޔައީ ފުލުހުންގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008) އެވެ. ފުލުހުންގެ ޤާނޫނު އުވާލައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 34/2020) އަށް 27 މާރިޗު 2021ގައި އަމަލުކުރަން ފެށިގެންނެވެ.[15] ފުލުހުންގެ ޤާނޫނުގައި[16] "ފުލުހުން"ނަކީ ފުލުހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަރވިސްގެ [illegible] ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.[17]

15. ޝަރީޢަތް [illegible] އަމަލުކުރަމުންދިޔަ ޤާނޫނާއި، ގަވާއިދާއި އަދި ފުލުހުން އަމަލުކުރަމުންދިޔަ އިޖުރާއާތުތަކަށް [illegible] މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް ހިނގަމުންދިޔަ އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ ޤާނޫނުތަކާއި، ގަވާއިދުތަކާއި އިޖުރާއާތުތަކަށް ބަލަންޖެހެއެވެ. އެހެނީ، ޤާނޫނު [illegible] [illegible] ކުރިން

---

[15] ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތުގެ ޤާނޫނުގެ 135 ވަނަ މާއްދާގައިވަނީ މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008 (ފުލުހުންގެ ޤާނޫނު) އުވިދާނެއެވެ.

[16] ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008

[17] ފުލުހުންގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008)ގެ 76 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރު

ހިނގާފައިވާ ހާދިސާއެއްގެ މައްޗަށް ފަހުން އަމަލުކުރަން ފެށި ޤާނޫނެއް ނުހިނގުމަކީ (retrospective application of law) ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުވެއެވެ.[18]

16. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދައިން[19] ވަކި ޙާލަތްތަކެއްގައި ޖިނާއީ އަދަބަކަށް ދެވޭ ކުށްތަކާ އަދަބު މިންވަރު ޤާނޫނުތަކުން ސަރީޙަ ބަހުން އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި މެނުވީ، ފަހުން ވުޖޫދުވާ ޤާނޫނެއްގެ މަޤްޞަދު ނުވަތަ އެގޮތަށް ބޭނުންކުރުން އަދި ފަރުދުތަކަށް ނުވަތަ އެކަށީގެން ފަރާތްތަކަށް ގެއްލުންވާ ގޮތަށް ނުވާކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/41 ޤަޟިއްޔާ[20] ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

17. މި ހާދިސާ ހިނގިއިރު ޢަމަލުކުރަމުންދިޔަ ފުލުހުންގެ ޤާނޫނުގައި[21] ވިޔަސް ހުއްދަތާ ސަލާމަތުގެ ކަންކަމުގައި ކުރެވޭ ފިޔަވަޅުތަކާއި ބެހޭގޮތުން ހިފޭ ކޮންމެ ފިޔަވަޅެއްގެ ފުރިހަމަ ގޮތްތަކެއް ފުލުހުންގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައި ވަނީ ބެލެހެއްޓުމުގެ ބާރުތަކަށް ޒިންމާދާރުކަމާ އެކު ފުލުހުންނަށް ދިނުމެވެ.[22] މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ދިނުމާއި އެކުލަވާލާ ޤާނޫނީ ބާރުތަކާއި އިސްތިރާތީ ބާރުން ހިމާޔަތް ގަވާއިދުން އެކުލަވާލެވިފައިވެއެވެ.[23]

---

[18] މިއީ ޤާނޫނު އެޕްލައިކުރުމަށް މި އުސޫލަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ފާހަގަކޮށް ޤަރާރުކޮށްފައިވާ ގޮތެވެ. ބަލާނީ އަބްދުﷲ އަދި އެހެން ފަރާތްތައް (ނަންބަރު 2011/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާ) އަދި ފާތުން ނަސީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް (ނަންބަރު 2014/SC-A/41 ޤަޟިއްޔާ) އަދި މުޙައްމަދު ޝަކީލް ވ. ސްޓޭޓް (ނަންބަރު 2020/SC-A/97 ޤަޟިއްޔާ) އަދި މިނޫންވެސް އެހެނިހެން ގިނަ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ދެއްކިފައިވެއެވެ.

[19] ވަކި ކަމެއް ކުރުން ނުވަތަ ވަކި ކަމެއް ނުކުރުން ކުށެއްކަމުގައި އެއީ ކުރިން ކަމެއްގައި އިސްތިޘްނާ ސަރީޙަބަހުގައި ނުވަތަ ޤާނޫނުގައި ބައްޓަންކުރެވިފައި ނުވާނަމަ އެކަމެއް ކުރި ނުވަތަ އެ ކަމެއް ނުކުރި ކުށެއް ނުވަތަ ކުރީގެ ޤާނޫނު ކުށެއް މިކަމަށް ވަކި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަބަށް ވުރެ ބޮޑު އަދަބު ދިނުމެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި ކުށެއް ވަކި ވަޤުތެއްގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮތް އަދަބަށް ވުރެ ބޮޑު އަދަބެއް ނުދެވޭނެއެވެ. ކުށްކުރިއިރު، އެ ކުށެއް ކުރި ވަޤުތު އަދަބަކަށް ދުއްވާ ކުށެއް ނުވާނަމަ ފަހުން ޤާނޫނުން ކުށަކަށް ހަދާ ޢަމަލު ބަލައިގަނެވޭނެ. ކުށެއް ކުރިއިރު ވަކި ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ބޭނުންވާ ކުށެއް ނުވަތަ ކުށުގެ ސިފައިގައި ހިމެނޭނެ، އެ ވަކި ކުށަކަށް ބަލާ ކުށެއްގެ ޤާނޫނީ ގޮތެއް ނެތް ޤާނޫނުގައިވާ އަދަބެވެ.

[20] ފާތުން ނަސީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

[21] ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008

[22] ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008 ގެ 8 ވަނަ މާއްދާ

[23] މި ގަވާއިދަކީ އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ ގަވާއިދުގެ 2 ނޮވެމްބަރު 2008ގައެވެ. މި ގަވާއިދަށް 2 (ދެ) އިސްލާހެއް ގެނެސްފައިވެއެވެ. އެއީ 5 އޮގަސްޓު 2009ގައި ގެނެސްފައިވާ ފުރަތަމަ އިސްލާހު (ގަވާއިދުގެ ނަންބަރު: MPS-13/2008-01) އާއި 29 ސެޕްޓެމްބަރު 2011ގައި ގެނެސްފައިވާ ދެވަނަ އިސްލާހު (ގަވާއިދު ނަންބަރު: 2011/R-42) އެވެ.

18. ފުލުހުންނަށް ލިބިފައިވާ އެންމެހާ ޤާނޫނީ ބާރުތަކާއި އިޚްތިޔާރުގެ ބޭނުން ހިފުމާބެހޭ ގަވާއިދަށް ބަލާއިރު، މި ގަވާއިދުގައި ފުލުހުންނަށް އޮތް ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރުތަކާއި، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ޙާލަތްތަކާއި އަދި ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތް ބަޔާންކުރެވެއެވެ. މިގޮތުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގައި ހުރި [illegible] ބަންދުގައި ހުރި މީހާގެ ހަށިގަނޑުގައި ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] އެއްޗެއް[24] [illegible] ބަލައި ފާސްކުރެވޭނީ [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][25] މި ގަވާއިދުގައި [illegible] ބަޔާންކުރެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި އަންހެނަކު ބަލައި ފާސްކުރާނީ އަންހެން ފުލުހުންކަމާއި، އަދި ފިރިހެނަކު ބަލައި ފާސްކުރާނީ ފިރިހެން ފުލުހުންކަމާއި، އަންހެން ފުލުހަކު ނެތް ޙާލަތްތަކުގައި، [illegible] ބަލައި ފާސްކުރެވިދާނެކަމުގައި ބަޔާންކުރެވެއެވެ.

19. މި މާއްދާއިން އެނގިގެންދާ [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމަށް [illegible] ބަލައި ފާސްކުރެވޭނެކަމެވެ.

---

[24] އބދ ގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު

[25] އބދ ގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި "އެއް ޖިންސެއްގެ މީހަކު" [illegible] ސާބިތުކުރަން އޮންނަ ގޮތުން - ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) އާއި އެއިރު އެ ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާ އޮތް ގޮތައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 21/2020 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު)އިން 53 ވަނަ މާއްދާއަށް ގެނެވިފައިވާ އިސްލާހު އަދި އޭގެ ނަތީޖާ

20. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[26]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާއަކީ މީހުން ހުއްޓުވައި ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތް ބަޔާންކޮށް މާއްދާއެކެވެ. އަދި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައިވެސް މި މާއްދާގައި ފުލުހުންނަށް ކަންކަން ކުރުމަށް ލިބިދޭ ބާރު ލިބިގެންވެއެވެ.[27] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[28]ގެ 53 ވަނަ މާއްދާ ހާއްސަވެފައިވަނީ ބަންދުގައި ހުންނަ މީހާ ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ކަންކަމަށެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[29] 2 މޭ 2016 ގައި ފާސްކުރެވުނުއިރު މި ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާ އޮތީ މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އެއް ޖިންސެގެ އޮފިސަރަކު ނުވަތަ، އެނޫން އެއް ޖިންސެގެ މީހަކު ލައްވައި [illegible] [illegible] ބަންދުގައިވާ މީހާ ބަލައި ފާސްކުރުމަށެވެ. މިއީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[30]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) އާ އެއް ހަމަ ގޮތެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[31]ގެ 53 ވަނަ މާއްދާއަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[32] އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު (އެބަހީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 21/2020) އިން އިސްލާހު ގެނެވިއެވެ. މި އިސްލާހުގައި މައްސަލައާ ގުޅޭ [illegible] ބަދަލަކީ 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ނ) ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

---

[26] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[27] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[28] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[29] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[30] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[31] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[32] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

(ހ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަދަނީ ފާސްކުރުމުގައި، ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭ މީހާގެ ގައިގައި އަތްލާންވާނީ، އަދި، އޭނާ ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭއިރު [illegible] [illegible]، ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހުން އެކަންޏެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ އޮފިސަރަކު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހުން އެކަންޏެވެ.[33]

21. ޤާނޫނު ނަންބަރު 21/2020 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު)އަށް 3 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 53 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ އޮފިސަރަކު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ އޮފިސަރަކު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަދަނީ ފާސްކުރުމާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރުމުގައި ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރުން [illegible] [illegible]) އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރުމުގައި [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރުމުގައި، [illegible] އެއް ޖިންސެއްގެ [illegible]

---

[33] މި އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ކުރިން [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ [illegible] [illegible]. "... (ހ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި [illegible]، ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭ މީހާގެ ގައިގައި އަތްލާންވާނީ، އަދި، އޭނާ ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭއިރު [illegible] [illegible]، ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހުން އެކަންޏެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަނީ ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހުން އެކަންޏެވެ."

[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

22. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 21/2020 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) އިން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

23. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] H12C/MHB/2018/04 (15 ޖުލައި 2018) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[34] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 15 ޖުލައި 2018ގެ 10:25ގައި [illegible] [illegible].[35] [illegible] [illegible] [illegible] 15 ޖުލައި 2018ގެ 15:10ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[34] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 15 ޖުލައި 2018ގެ 09:30 ގައި [illegible] މި [illegible] [illegible].

[35] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މަޢުލޫމާތު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަށް ހުށަހަޅާ ފޯމުން[36] އެނގެއެވެ. އެހެންކަމުން، ނޫރާ މޫސާގެ މައްޗަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމުން ހާލަތަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[37] 38 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތެވެ. އެހެނީ ނޫރާ މޫސާ ބަލައި ފާސްކުރެވިފައިވަނީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުންކަމަށްވެފައި، މި ނޫރާ މޫސާ ބަލައި ފާސްކުރުވުނުއިރު، އޭނާ ހުރީ އެއިރު ހައްޔަރުކޮށް ބަންދުގައި ހުއްޓަސް އިސްވެ ބަޔާންކުރަނިވި [illegible] އެނގެއެވެ.

މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އަމަލުކުރަމުންދާ އެހެނިހެން އިޖުރާއަތުތައް

24. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[38] ދަށުން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ކަންކަން ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު (ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1052) އެކުލަވާލާފައިވަނީ 2 ސެޕްޓެމްބަރު 2019ގައެވެ. އެއީ މިހާރު މި ޝާއިޢު ކުރުމުގެ ކުރިން ހިނގާފައިވާ ހާދިސާއެކެވެ. އެހެންކަމުން، މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން އިޖުރާއަތު ތަންފީޛުކުރުމަށް ވާޖިބު ކަމުގައި ދެކެވެ. މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ބަޔާންކޮށްދީފައިވަނީ މި ގަވާއިދުގެ 104 ވަނަ މާއްދާގައެވެ. މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުން، މީހުންގެ ހަށިގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާ އެއް ޖިންސެއްގެ ފުލުހަކު ނުވާނަމަ، އޭނާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހަކު ހާޒިރުކުރުމަށްފަހު އެ މީހަކު ލައްވާ ބަލައި ފާސްކުރުވާންވާނެކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[39] ވީމާ، މިހާރު އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތާއި މި ގަވާއިދު ހިނގާއިރު އަމަލުކުރެވުނު ގޮތާ ފަރަގެއް ނެތެވެ.

---

[36] ނަންބަރު DET2018/001721

[37] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[38] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[39] ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 104 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

25. ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ބާރު މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިދެއެވެ. މިގޮތުން ޤައިދީންނާއި ބަންދު މީހުންގެ [illegible] އެ މީހުންގެ ޙައްޤުތަކާއި [illegible] [illegible] [illegible] އެންމެހައި [illegible] އެ މީހުން ގެންނަ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނުގައި (ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013) ކަނޑައަޅާފައިވާ މަތިން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިދެއެވެ.[40] މި ޤާނޫނުން ބާރު ލިބިގެން ހަދާފައިވާ ޤައިދީންނާއި [illegible] ޤަވާޢިދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ [illegible] [illegible] އެ މީހުންގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދުގެ[41] 8 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] ބަލައި [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ފިޔަވަޅު ބަލައި [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައެވެ.

26. އިސްވެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible]، އެ އޮފިސަރުންނަކީ ޤައިދީންނާއި ބަންދު މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުން [illegible] [illegible] އޮފިސަރުންނެވެ.

[illegible]

27. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[42]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާއާއި މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން [illegible] މި ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާގައި ބަލައި ފާސްކުރުމާ ގުޅޭ ގޮތުން އާއްމު އިޖުރާއަތަކީ ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާ އެއް ޖިންސުގެ އޮފިސަރަކު ކަމުގައިވުން، އަދި މީހާ އެއް ޖިންސުގެ މީހަކު [illegible] ހާޒިރުގައި ބަލައި ފާސްކުރުމެވެ. މި

---

[40] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[41] ގަވާއިދު ނަންބަރު: 2015/R-3

[42] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

ޤާނޫނު[43]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގައި މިފަދައިން އަމަލުކުރުމަށް އޮތް [illegible] [illegible] [illegible]، މި ޤާނޫނު[44]ގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުގައި [illegible] މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި [illegible] އެއް ޖިންސެއްގެ އޮފިސަރެއް [illegible] [illegible]، [illegible] ޖިންސުގެ އޮފިސަރެއް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާސްކުރުމަށް [illegible]، މި 53 ވަނަ މާއްދާ [illegible] ބަންދުގައި [illegible] މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ކަންކަން އެއް ޖިންސުގެ އޮފިސަރެއް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު[45]ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މީހުން [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އެ [illegible] އެއް ޖިންސުގެ އޮފިސަރުން [illegible]، އެއް ޖިންސުގެ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible].

28. [illegible] [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ [illegible] [illegible]. [illegible]ﷲ[46] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ﷲ[47] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ

---

[43] އިބިޑް

[44] އިބިޑް

[45] އިބިޑް

[46] [illegible] 1996

[47] [illegible] 3880

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][48] އާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][49] އާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][50] [illegible] އިތުރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

29. ނޫރާ މޫސާގެ ހަށިގަނޑު ބަލައި ޕޯސްޓްމޯޓަމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 33 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫރާ މޫސާގެ ހަށިގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible][51] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫރާ މޫސާގެ ހަށިގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

30. މީގެ އިތުރުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[52]ގައިވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[53]

---

[48] (ސ.ސ.10238)

[49] (ސ.ސ.10465)

[50] (ސ.ސ.10773)

[51] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު H12C/MHB/2018/04 (15 ޖުލައި 2018) [illegible] [illegible]

[52] ގަވާއިދު ނަންބަރު: 2019/R-1052

[53] ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 104 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

31. އެހެންކަމުން، މިސްލު ބަޔާންކުރަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން، ޑޮކިޔުމެންޓްސް ކަރަންސީނޯޓު ސަރުކާރުގެ ޝަރީޢަތުން ނުކުރާ ތުހުމަތު ހަރަކާތެއް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[54] 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގައިވާ ސަބަބަކާ ގުޅުވައި ކަމުގެ ބާތިލުކުރަން ނިންމާފައިވާ ދެކެމެވެ. މިގޮތުން ދައުލަތުގެ ޝަރީޢަތް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ އެ ނިންމުން ބާތިލުކުރަންޖެހޭކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ.

32. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ، ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ރިޕޯޓް ބެލުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިންގެ ތެރެއިން ބައެއް ހެކިން ހާޟިރުނުކޮށް، ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައި ބައެއް ހެކިންގެ ހެކިބަސް ނަގާފައިނުވާ ކަމާއި ބައެއް ހެކިން ހާޟިރުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދީފައިނުވާ ކަމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަކުވާ، ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިން ހާޟިރުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ނުދީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ އެ ނިންމުމަކީ[55] މި މައްސަލަ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނާއި އެއްގޮތްވާގޮތަށް ކަމަށް ނުވާތީ، މި މައްސަލައިގެ މައްސަލަ ބެލުމަށް ނިންމާފައި މި މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ބާޠިލުކުރަންޖެހޭކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔު

ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު މުޙައްމަދުގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު އެއްބަސް ވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމުގެ ރައުޔު

ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު މުޙައްމަދުގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު އެއްބަސް ވަމެވެ.

---

[54] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2006

[55] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުދުވަހުގެ ރިޕޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޝަން ހުކުމްތަކުގެ (ރ)

ޙުކުމް

ދެންފަހެ އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންތައްތައް އެގޮތަށް ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 547/Cr-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ މައްސަލައަކީ މައުޟޫޢީ ގޮތުން ބަލައި ފައިސަލާކުރަނިވި ނިންމުމެއް ނިންމަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ކަމަށްވާތީ، މި މައްސަލައިގެ މައުޟޫޢު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން މި މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ބަދަލުކުރުމަށް މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމް ކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްޣަނީ މުޙައްމަދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމް